

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

BŘEZINA (k. ú. Pulkava, okr. Vyškov)

„Kozlének“ („Kozlinek“). MMK. Výšinné sídliště. Povrchové sběry. Zjišťovací výzkum.

Výšinné sídliště v poloze „Kozlének“ leží 1,2 km JZ od středu Kobylicek, okr. Prostějov, na někdejší katastru Horních Otaslavic, dnes na území vojenského újezdu Březina, okr. Vyškov, v jižní části Konické vrchoviny. Výšinné sídliště se nachází na plochem vrcholu ostrožny, signované bodem 336 m, vybíhající z hlavního kopce Prelátsko (kóta 356 m) k jihu. Západní, jižní a východní svahy „Kozlénku“ prudce klesají do údolí Drahanského potoka, převýšení činí 46 m, pouze od severu je spojen širokým plytkým sedlem s masivem Prelátska. Na ZM ČR 1 : 10 000, list 24-24-21 se sídliště nachází v okolí bodu určeného souřadnicemi 220:193 mm od Z:J s.č. Povrchovými sběry doložené osídlení pokrývá celé temeno ostrožny, která má tvar oválu, jehož osy měří cca 150 a 130 m. Opevnění nebylo v terénu rozpoznáno. První zmínka o lokalitě pochází z pera A. Gottwalda (Gottwald 1924, 43), kde se zmiňuje o nálezů přeražených sekerek z Prelátska a Kozlinku (nové Hlava 2002, 8; 2005). První kolekci keramiky získal z lokality správce poleš Ing. R. Maleček v roce 2004 při výsadbě nové lesní kultury. O rok později jsme na východním okraji sídliště drobnou sondou zachytili útlou kulturní vrstvu, která poskytla materiál potřebný pro datování sídliště. Okrajové střepy mís s polokulovitými výčnělky, zlomky mís na nožce a rohaté „ucho“ datují osídlení do průběhu kultury s MMK, zlomky sigilátové keramiky pak do jejího mladšího – III. (IIB) stupně.

Miroslav Šmíd

Literatura

- Gottwald, A. 1924: *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku*. Prostějov.
- Hlava, M. 2002: Archeologické nálezy a lokality na katastrech obcí Kobylničky, Křenůvky a Prostějovičky (okr. Prostějov), *Zpravodaj Muzea Prostějovska v Prostějově* 1-2/2002, 1–20.
- Hlava, M. 2005: O pravěkém a středověkém osídlení na území vojenského újezdu Březina, okr. Vyškov, *Archeologické rozhledy* LVII, 180–204.

Resumé

Březina (Kataster Pulkava, Bez. Vyškov), „Kozlének“ („Kozlinek“). Mährische bemalte Keramik. Höhensiedlungen. Feststellungsgrabung.

ČEBÍN (okr. Brno-venkov)

„Za rybníkem“. LnK (II. stupeň ?). Sídliště. Povrchový průzkum.

Povrchové průzkumy v oblasti spodní části Boskovické brázdy prokázaly objevení mnoha nových lokalit (Doležel 1997; Kuča – Žákovský – Smíšek 2002; Kuča 2005 s další lit.). Předběžné shrnutí stavu průzkumu a místní pedologické a geologické poměry oblasti byly popsány již dříve (viz výše uvedená lit.). Tento příspěvek chce informovat o novém neolitickém sídlišti nedaleko Čebína, objeveném na jaře roku 2003.

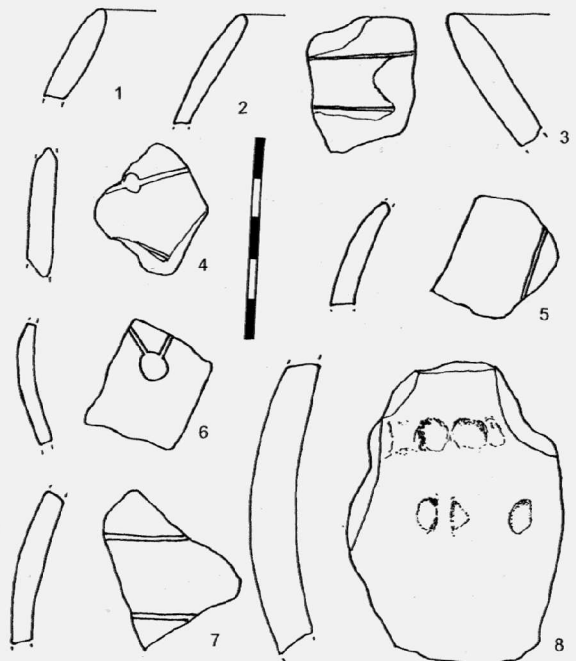
Lokalita zaujímá polohu na okraji výrazného táhlého návrší (kóta 287 m), na jejím svahu se severovýchodním sklo-

nem, spadajícím k bezejmennému potoku vlévajícím se v bezprostřední blízkosti lokality do potoka Kuřimky. Prochází tudy hranice katastrů Čebína a sousedních Chudčic. Nadmořská výška vlastního sídliště kolísá přibližně od 255 do 265 m n. m. Sídliště je položeno na spraši ve Svrateckém masivu zde tvořeném biotiticko-sericitickými fylity. Jeho atypickou polohu v prostoru potoční nivy lze vysvětlit možným působením přírodních činitelů (splachy apod.). Zemědělskou činností je zde narušována kulturní vrstva, která obsahuje keramiku, štípanou a broušenou kamennou industrii datující nově objevené sídliště do kultury s LnK.

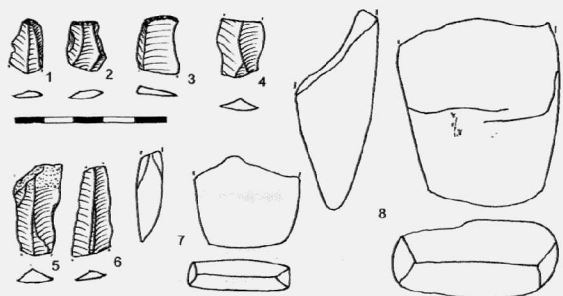
Byla získána nevelká kolekce keramiky výjimečně z bahnitého materiálu, ale častěji z jemně plaveného, s výzdobou tvořenou nehtovými vrypy, rýhami a notami na linii. Materiál není chronologicky příliš citlivý, lze jej předběžně datovat do II. stupně kultury s LnK (obr. 5).

Početně ne o mnoho větší, ale zejména z hlediska použitých surovin jistě zajímavější byl získaný soubor štípané kamenné industrie v počtu 31 kusů (obr. 6: 1–6). V surovinovém spektru převažuje rohovec typu Olomučany (12 kusů) před rohovcem typu Krumlovský les, variety I (6 kusů) a variety II (4 kusy), dále před křemičitou zvětralinou typu Ctídrůžice (6 kusů), silicitem krakovsko-czenstochovské jury (2 kusy) a silicitem z glacienních sedimentů (1 kus). Nezvyklý je vysoký počet křemičité zvětraliny typu Ctídrůžice (> 20 %), která se v jednotlivých kusech vyskytuje především na sídlišti kultury s LnK (a poté i v MMK) hlavně v okolí Brna a dále směrem na Znojensko. Zdroj této suroviny nebyl zatím bezpečně identifikován. Její komplexnější charakteristika bude uveřejněna na jiném místě (Kuča – Kazdová v tisku).

V kolekci neolitických artefaktů jsou tři nástroje. Jedná se o dvě čepele (jednu krátkou a jednu přelomenou) s příčnou retuší (rohovec typu Olomučany a Krumlovský les

Obr. 5. Čebín. Výběr materiálu.
Čebín. Selected material.

Obr. 6. Čebín. Výběr materiálu.
Čebín. Selected material.

I) a o jádro s upravenou hranou na drásadlo (rohovec typu Olomučany). Z dalších artefaktů byla zaznamenána 4 jádra (2× rohovec typu Olomučany a 2× Krumlovský les I): velký kus z rohovce typu Krumlovský les I sekundárně užitý jako otloukač a tři menší jádra, z nichž jedno mělo rovněž stopy sekundárního opotřebení (rohovec typu Krumlovský les I). Nevelkou kolekci ještě doplňuje 6 čepelí, zbytek tvoří úštěpy.

Broušenou kamennou industrií tvoří jen dva kusy (obr. 6: 7-8): ostří větší kopytovité sekery s mírně obloukovitým ostřím a ostří z drobného broušeného nástroje podobného typu jak předchozí, ale s ostřím rovným, oboje zhotovené z metabazitu typu Podjízeří.

Přestože není získaný soubor i přes opakované intenzivní povrchové sběry (2003–2006) příliš početný, je dostatečně reprezentativní a srovnatelný s okolními lokalitami a tedy přísluší pravděpodobně II. stupni kultury s LnK. Podobná zjištění lze sledovat i z nejbližší položených staroneolitických lokalit rovněž u Sentic a Chudčic (Kuča – Smíšek 2004, 130–131; Kuča – Kovář 2005, 200–202). Překvapující je dosud největší zjištěné procentuální zastoupení křemičité zvětraliny typu Ctidružice v rámci kolekce štípané kamenné industrie z jedné lokality z okolí Brna.

Terénní průzkum proběhl v rámci grantu GAČR 404-05-H527.

Martin Kuča, Kamil Smíšek

Literatura

- Doležel, J. 1997: Veverské Knínice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 1993-94, 124–125.
- Kuča, M. 2005: Nové neolitické sídliště u Hvozdcce, okr. Brno-venkov. *Sborník prací Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*, řada M 8-9, 253–256.
- Kuča, M., Kazdová, E., v tisku: *Těšetice-Kyjovice 7. Osídlení lidu s moravskou malovanou keramikou v prostoru mezi příkopem a vnější palisádou rondelu*. Brno.
- Kuča, M., Kovář, J. 2005: Nové doklady pravěkého osídlení u Chudčic, okr. Brno-venkov. *Vlastivědný věstník moravský* 2/2005, 200–202.
- Kuča, M., Smíšek, K. 2004: Sentic (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 45, 130–131.
- Kuča, M., Žákovský, P., Smíšek, K. 2002: Nové neolitické sídliště šáreckého stupně u Veverské Bitýšky, okr. Brno-venkov. *Sborník prací Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*, řada M 7, 155–160.

Resumé

Čebín (Bez. Brno-venkov). Neolithic. LBK. Settlement. Surface research.

DOLANY (k. ú. Dolany u Olomouce, okr. Olomouc) „Přihony“. LnK. Sídliště. Záchraný výzkum.

Ve dnech 22. 8. a 23. 8. 2006 byla provedena terénní část záchraného výzkumu na stavbě rodinného domu na pozemku p.č. 895/70 v Dolanech u Olomouce. Identifikace lokality je na mapě ZM ČR (M 1 : 10 000), mapový list číslo 24-22-10, 364:150; 364:148; 2361:148; 361:150. Vzdálenosti jsou uvedeny v milimetrech od západní (Z) a jižní (J) sekční čáry. Zkoumaná plocha se nachází na severozápadním okraji Dolan nedaleko silnice, která spojuje obec s místní částí Dolánky. V době výzkumu byla ze zkoumané plochy již odstraněna ornice až na sprašové podloží. Na zkoumané ploše byl zjištěn jeden zahlužený objekt, který obsahoval zlomky nádob z období kultury s LnK. Do sprašového podloží byly zatlačeny uhlíky, úlomky štípané kamenné industrie a keramické zlomky. Tyto artefakty jsou patrně pozůstatkem po sídlištní vrstvě náležející také do období kultury s LnK.

Jakub Vrána

Resumé

Dolany (Kat. Dolany u Olomouce, Bez. Olomouc). „Přihony“. Linienbandkeramik. Siedlung. Rettungsgrabung.

DOUBRAVY (okr. Zlín)

„Uhliska“. Mladý neolit – eneolit. Ojedinelý nález. Povrchový sběr. Muzeum JVM Zlín.

V roce 2006 byl do sbírek Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně předán zlomek kamenného mlátu, který v roce 1996–1997 nalezl Zd. Holý v trati „Uhliska“ na katastru obce Doubravy, ležící asi 13 km jižně od Zlína v kopcovité oblasti západních výběžků Vizovické vrchoviny. Trať „Uhliska“ (chráněné území – přírodní památka) se nachází v údolí horního toku Černého potoka zhruba 1 km severně od obce, v nadmořské výšce nad 340 m. Nalezený artefakt představuje zaoblenou tylní část plochého mlátu s prořtem (max. š. 71 mm, prům. otvoru 23 mm), místy poškozený povrch nevyklučuje stopy sekundárního použití. Nálezce jej našel náhodně v lesním porostu nad údolní nivou (mokřadní louka) Černého potoka.

Jde o první archeologický nález z katastrálního území Doubravy, odkud dosud nebyly registrovány žádné doklady pravěkého osídlení. Ve většině okolních obcí (např. Bohuslavice, Hřivínův Újezd, Velký Ořečov, Kelníky Svárov) jsou ojedinelé nálezy broušené kamenné industrie z období neolitu až eneolitu relativně četné.

Jana Langová

Resumé

Doubravy (Bez. Zlín). „Uhliska“. Jungneolithikum-Äncolithikum. Einzelfund. Terrainbegehung.